

Överbryggare

Lotta Gustavsson har en stark tro på demokrati och egenmakt. Som ordförande för Bryggan Göteborg vill hon sätta fokus på barnens situation och bryta det sociala arvet. "Bryggan är en fristad för barnen. Här kan de vara sig själva."

TEXT: INGEMO ORSTADIUS FOTO: ANNA REHNBERG

FÖRENINGEN BRYGGAN HAR just flyttat till en ny lokal som ligger i bottenvåningen av det enorma Kvibergshuset byggt på femtiotalet som en förövning till miljonprogrammets bostäder. Här är ljus och rymligt, men mycket saknas ännu, bland annat gardiner. Föreningen har en begränsad ekonomi, men en enkel liten scen finns redan på plats, eftersom teater är en av barnens favoritsysselsättningar.

Bryggan är i första hand till för barn vars föräldrar är eller har varit frihetsberövade, men vuxna är också välkomna.

– Ibland kommer föräldrar som är på permission hit, eftersom de tycker att det är skönt att få träffa sina barn på en neutral plats. Det är ett bra sätt för dem att komma in i verksamheten och se vad Bryggan har att erbjuda. Vi har öppet hus varje tisdagseftermiddag och ordnar lägervistelser för barnen. Men vi har också familjeaktiviteter av olika slag, till exempel fester. Man tappar lätt

det livet när man sitter i fängelse, säger Lotta Gustavsson.

Bryggan Göteborg besöker häkten och anstalter för att hitta de barn som behöver stöd när en förälder frihetsberövats.

– Många barn håller det hemligt. Samtidigt som de saknar sin mamma eller pappa är de jättearga över att föräldern sitter i fängelse och frågar sig varför de blivit svikna. Det här skapar kaos inombords. Alla barn som behöver stöd ska få det, men vi är mycket långt ifrån att nå det målet i dag.

DÄRFÖR ÄR DET viktigt att tidigt ta reda på ifall de intagna har barn och vilka tankar de i så fall har kring sitt föräldraskap. Men ofta ställs inte de frågorna på anstalten, trots att det är ett av kriminalvårdens uppdrag.

– Det är barnen som får sitta emellan. När det gäller kvinnor är det mera naturligt att fråga, man räknar inte med papporna på samma sätt. Det är otroligt känsligt att

"Med rätt förutsättningar kan underverk ske. Friskraften finns hos alla."

närma sig männen för de känner sig som svikare. Var har de gjort av sitt föräldraskap? Att prata om det blir som en varböld som brister och gör jätteont, säger Lotta Gustavsson.

Frågan är känslig också för kriminalvårdens personal. Det kan vara svårt för dem att veta hur de ska närma sig ämnet på ett bra sätt. De måste vara väl förberedda, våga

LOTTA GUSTAVSSON

Ålder: 60 år.

Bor: Gamlestan, Göteborg.

Familj: Vuxen dotter.

Gör: Är socionom och jobbar på Vägen ut!-kooperativen som skapar arbetsplatser för de som står utanför arbetsmarknaden. Ordförande i Bryggan Göteborg.

Intressen: Natur, miljö, yoga och körsång. Sjunger i en allkän-sjunga-kör.

lyssna och inte vara rädda för känslor. Dessutom måste de ha gott om tid och det är där det brister i dag, menar Lotta Gustavsson.

Hon drivs av en okvlig tro på alla människors möjligheter att förändra sin situation.

– Med rätt förutsättningar kan underverk ske. Friskraften finns hos alla. Men för att vilja och våga för-

ändra sitt liv måste man bli lyssnad på. Arbetet i Bryggan stärker mig i min tro på demokrati och egenmakt. Här får vi dela med oss av det vi har.

SJÄLV HAR HON ofta funderat på varifrån hennes tankar om allas lika värde kommer och hon tror sig hitta svaret i den mentalitet som rådde i uppväxtmiljön. I det lilla dalsländska

ÖVERTYGAD.

Med rätt förutsättningar kan alla förändra sin situation, tror Lotta Gustavsson.

brukssamhället Ödeborg fanns en folkrörelseanda med en stark tro på allas rätt till delaktighet. Och här fanns också Folkets hus och en mor som var ordförande i Socialdemokratiska kvinnoföreningen.

Fastän föräldrarna bara gått i folkskola var det självklart att dottern skulle studera. Språkstudier lockade, men där fanns

Porträtt LOTTA GUSTAVSSON

FÖREBYGGER. Genom att börja jobba med barnen i tid så minskar man risken att reproducera kriminalitet och missbruk hos den kommande generationen. Barnen ska inte behöva upprepa föräldrarnas situation, tycker Lotta Gustavsson.

"Jag blir varm om hjärtat av att möta människor som trots svåra erfarenheter kommit vidare i livet."

inga framtidsjobb, så Lotta Gustavsson prövade sig fram i sjukvården och som läraryrkare.

– Jag gjorde också det ”diakonala året” i Linköping. Jag var lite sökande i ungdomen och fångades upp av en fin konfirmationspräst, som såg till jag blev ungdomsledare i kyrkan. Kamratskapet var viktigt för mig, men jag hade ingen religiös längtan. Min konfirmationspräst tyckte att jag skulle bli präst och sa att ”det kan kvinnor bli nu”. Men jag hade inte den rätta övertygelsen och blev besviken på det jag såg.

SEDAN STOD YRKESVALET mellan lärare och socionom och Lotta Gustavsson valde det senare, då hon gärna ville jobba med olika åldersgrupper. Hon var inställd på ett arbete med funktionshindrade barn efter att ha sommarjobbat på läger för unga med rörelsehinder, men fick i stället praktisera i kriminalvårdens frivård i Göteborg.

– Det var en intressant praktik med många myndighetskontakter som passade mig rätt bra. Ja, bevisligen, eftersom jag blev kvar där i 30 år, säger Lotta Gustavsson och skrattar.

Arbetet i kriminalvården innebar en utmaning som hon uppskattade.

– Där fanns stora problem och något att stängas med. Jag mötte människor som var väldigt arga och som inte ville ha med mig att göra. Då gällde det ju att få dem att se att vi kunde göra något bra tillsammans och säga att ”du har resurser och kan förändra din situation om du bara vågar lita på din omgivning”. Jag kunde bli som en kapplöpningshäst: ”dig ska jag minsann få kontakt med”. Men jag lyckades ju inte alltid.

I FRIVÅRDEN GJORDE Lotta Gustavsson ofta hembesök hos före detta intagna. Hon blev medveten om barnens svåra situation och startade så småningom så kallad ”gruppövervakning” ihop med en kollega. Tillsammans träffade de klienter och deras övervakare en gång i veckan för att ingjuta lite hopp och prata om hur en förändring skulle kunna bli möjlig.

BRYGGAN GÖTEBORG

→ Bryggan Göteborg är en lokal förening som ingår i Bryggans riksorganisation. Föreningen är ideell och arbetar med barn vars föräldrar sitter eller har suttit i fängelse.

→ Föreningen stöttar också föräldrarna i deras föräldraskap, bland annat genom att hålla föräldracirklar.

→ Bryggan bedriver en stödjande, rådgivande och motiverande verksamhet utifrån FN:s barnkonvention och har alltid barnens bästa i fokus.

→ I dagarna byter Bryggan namn till Buff. Det står för Barn och Ungdomar med Föräldrar/Familjemedlem i Fängelse. www.buff.nu

– För många intagna är det som ”ett stort hål” att komma ut från anstalten. Då är det bra att ha en dag i veckan när de måste vara nyktra och drogfria bland vänner. Ganska snart märkte vi att de anhöriga behövde minst lika mycket stöd som klienterna, så därför fick de också komma med.

Gruppen träffades hemma hos varandra eller gjorde utflykter tillsammans. En gång åkte de exempelvis upp till en stuga i Dingle, 26 personer, hund, katt och fågel! Lotta Gustavsson såg vad det betydde när barnen fick vara i en trygg miljö med sina föräldrar och göra roliga grejer tillsammans. Det inspirerade henne, men hon blev också medveten om hur utsatta barnen var, samtidigt som de var lojala mot sina föräldrar.

DE SISTA TIO åren i frivården jobbade Lotta Gustavsson med kvinnor. Några träffade hon regelbundet under flera års tid, eftersom de var dömda till långa straff. Många av dem var mammor som oroade sig för sina barn som ryckts ifrån dem.

– Det påverkade mig. Jag urskuldar inte kvinnornas kriminalitet, men det finns mycket att göra ur ett barnperspektiv. Hur värnar vi barnen så att de inte blir lidande för föräldrarnas agerande? Den frågan har alltid berört mig mycket, så när jag kom i kontakt med Bryggan i början av 2000-talet tyckte jag att det var ett väldigt vettigt ini-

LOTTA GUSTAVSSON OM

BARNEN OCH DET SOCIALA ARVET

”Barnen är min drivkraft! Vi ska behandla dem respektfullt och hjälpa dem att utveckla sina förmågor. Det är viktigt att barnen vågar prata om vad de upplever. Och det är viktigt att de inte blir dömda för vad föräldrarna gjort. Kan vi bryta det sociala arvet är jättemycket vunnet”.

FÖRÄLDRASKAPET

”Det handlar om ett respektfullt bemötande och om att våga sätta gränser. Och då menar jag kärleksfulla gränser. Man måste våga stå ut med att det blir bråk. Kärlek är inte att säga ”ja” hela tiden”.

FÄNGELSER

”För många! Men de behövs för ett litet antal människor som måste skyddas från sig själva och samhället. Om jag fick välja skulle vi sätta in terapeuter i stället som jobbade med det som blev skevt en gång. Människor behöver utvecklas. Ingen blir bättre av att sitta i fängelse”.

– Under lekstunden i tisdags smögs en liten hand in i min. En sån förtroendefull inställning är guld värd! Men tyvärr tappar många barn den, säger hon.

PÅ BRYGGAN TRÄFFAR Lotta Gustavsson människor som varit med om sorgliga saker, men som trots det förändrat sina liv. Hon ser barn som är stolta över sina föräldrar för att de är kapabla och gör bra saker.

– Barn märker sånt, säger hon. Det betyder mycket för deras utveckling. Det är stor skillnad på barn som mörkar förälderns existens och barn som går hand i hand med föräldern till affären, en situation som många av oss ”vanliga” inte kan sätta sig in i.

Arbetet med Bryggan har gjort henne till en lite ödmjukare person.

– Jag blir varm om hjärtat av att möta människor som trots svåra erfarenheter kommit vidare i livet. Och mitt i alltihop finns också en stark livsglädje som jag får dela. Vi har väldigt roligt tillsammans. ✘

tiativ, säger Lotta Gustavsson.

Hon vill få fler föräldrar att använda sig av föreningen som en resurs för att hjälpa barnen. De behöver få känna att de inte är ensamma.

– Barn förstår så mycket mer än vad man tror. Därför är det viktigt att de får möjlighet att uttrycka det inför andra som är trygga och tar vara på vad de har att säga. Det stödet kan Bryggan erbjuda.

Efter att ha varit med i styrelsen för Bryggan Göteborg sedan 2009, tog Lotta Gustavsson i år över ordförandeskapet. Där märker hon vilken nytta hon har av sin långa erfarenhet i kriminalvården.

– Jag blir en ”storkmamma” som ser till att folk får utvecklas och känna sig trygga nog att kunna genomföra en bra verksamhet för barnen, säger hon om sin nya roll och tillägger att hon samtidigt är en barnslig person som gillar att leka.